

trestné stíhanie, a zároveň podľa § 206 ods. 1 Trestného poriadku sťažovateľom vznesené obvinenie pre trestné činy v ňom špecifikované.

3. Uznesením Úradu špeciálnej prokuratúry Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky č. k. VII/2 Gv 268/17/1000-118 z (toho istého dňa) 12. marca 2019 bol v tejto veci zaistený majetok vo vlastníctve obchodnej spoločnosti [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], podľa § 50 ods. 1 písm. c) bodov 1 a 2 Trestného poriadku pre účely zaistenia nároku poškodenej.

4. Prokurátor Krajskej prokuratúry Žilina uznesením sp. zn. Kv 22/23/5500-4 z 11. augusta 2023 (ďalej aj „uznesenie z 11. augusta 2023“) podľa § 96a ods. 8 Trestného poriadku rozhodol tak, že žiadosť obchodnej spoločnosti [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], o zrušenie zaistenia nehnuteľností vo vlastníctve uvedenej spoločnosti z 24. apríla 2023, ktoré boli zaistené uznesením prokurátora Úradu špeciálnej prokuratúry Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky sp. zn. VII/2 Gv 268/17/1000-118 z 12. marca 2019 zamietol (výrok I). Podľa § 89 ods. 2 Trestného poriadku zároveň zmenil dôvod zaistenia a podľa § 96a ods. 1 Trestného poriadku zaistil majetok evidovaný na predmetnú obchodnú spoločnosť, špecifikovaný v tomto výroku, pretože zistené skutočnosti nasvedčovali tomu, že tieto nehnuteľnosti sú výnosom z trestnej činnosti (výrok II). Zároveň vlastníka dotknutých nehnuteľností poučil o obmedzeniach spojených so zaistením predmetného majetku (výrok III).

II.

Argumentácia sťažovateľov

5. Proti napadnutému postupu krajskej prokuratúry a jej uzneseniu z 11. augusta 2023 sťažovatelia podali túto ústavnú sťažnosť, v ktorej argumentujú, že vyjadreniami prokurátora krajskej prokuratúry v tomto uznesení (citované na s. 2 ústavnej sťažnosti) došlo k porušeniu ich práva na prezumpciu neviny.

6. Sťažovatelia uvádzajú, že o existencii vyjadrení prokurátora krajskej prokuratúry prezentovaného v uznesení z 11. augusta 2023, ktoré sa ich netýkalo ako účastníkov konania, sa dozvedeli 17. augusta 2023. Z kontextu odôvodnenia tohto uznesenia je však zrejmé, že prokurátor namietanými vyjadreniami označuje práve ich konanie. Vo vzťahu k prípustnosti ich ústavnej sťažnosti odkazujú na rozhodnutie ústavného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. III. ÚS 83/01.

7. V doplnení ústavnej sťažnosti doručenom ústavnému súdu 30. októbra 2023 sťažovatelia upravili navrhovaný petit (namiesto „čl. 50 ods. 2 ústavy“ uviedli v novom znení petitu „čl. 50 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky“ a namiesto „čl. 6 ods. 2 dohovoru“ uviedli „čl. 6 ods. 2 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd“).

8. Dňa 14. novembra 2023 sťažovatelia doručili ústavnému súdu ďalšie doplnenie ústavnej sťažnosti, v ktorom tvrdia, že k porušeniu prezumpcie neviny došlo v konaní krajskej prokuratúry tým, že prokurátor vyjadreniami v uznesení krajskej prokuratúry bez akýchkoľvek pochybností prezumoval ich vinu zo spáchania trestných činov pri absencii súdneho rozhodnutia o ich vine.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

9. Podstatou ústavnej sťažnosti je namietané porušenie práva na prezumpciu nevinu (čl. 50 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 2 dohovoru) vyjadreniami prokurátora krajskej prokuratúry v uznesení z 11. augusta 2023, ktoré podľa sťažovateľov porušuje nimi označené práva. Sťažovatelia za také vyjadrenia považujú nasledujúce tvrdenia:

„Konštatujem, že aj napriek tomu, že došlo k zmene právnej kvalifikácie a aktuálne sa konanie obvinených kvalifikuje už len ako zločin poškodzovania veriteľa podľa § 239 Tr. zákona je zrejmé, že skutok sa stal a je trestným činom vo všetkých hodoch tak ako sa im to kladie za vinu uznesením o vznesení obvinenia zo dňa 12.03.2019.“

„Prevod vyššie uvedených nehnuteľnosti je potrebné považovať za odstránenie čo i len časti majetku spoločnosti ■ (voči ktorej sú poisťníci z titulu uplatnenia si pohľadávok veriteľmi) predajom, a tým za zmarenie uspokojenia veriteľov v zmysle ustanovenia § 239 ods. 2 písm. a) Tr. zákona.“

„Na rovnakom modus operandi len s tým rozdielom, že ide o uznanie neexistujúcich práv alebo záväzkov, postúpenie a prevzatie pohľadávok a dlhov, sú naplnené znaky skutkovej podstaty rovnakého trestného činu ale podľa písm. c) Tr. zákona v hodoch 2. až 4. uznesenia o vznesení obvinenia.“

„Do vlastníctva spoločnosti ■ fakticky a reálne ovládanej obvineným ■ sa na základe povolenia vkladu dostali nehnuteľnosti pôvodne vlastnené spoločnosťou ■, ktorá v tom čase nemala finančné prostriedky na vyplácanie uplatnených pohľadávok. Takýto prevod je potrebné vnímať ako úmyselné a dopredu uvážené zníženie majetku spoločnosti ■ za účelom zmarenia uspokojenia svojich veriteľov (poisťníkov) a zároveň za konanie, ktorým sa obvinení obohatili na úkor poisťníkov, tým, že sa dostali k majetku, ktorý by v budúcnosti mohol slúžiť na uspokojovanie pohľadávok. Teda majetok spoločnosti, v ktorej koncovým užívateľom výhod sú obvinení, sa zväčšil o predmetné nehnuteľnosti na základe konania klasifikovaného ako trestný čin. Teda ide jednoznačne o výnos z trestnej činnosti.“»

10. Ústavný súd v úvode konštatuje, že sťažovatelia v návrhu na rozhodnutie, t. j. v petite ústavnej sťažnosti (ako aj v doplnení doručenom 30. októbra 2023), namietajú len postup krajskej prokuratúry, zatiaľ čo v úvode ústavnej sťažnosti (aj v rámci predložených plnomocenstiev) namietajú porušenie práva na prezumpciu nevinu tzv. iným zásahom, za ktorý označujú vyjadrenia prokurátora v uznesení z 11. augusta 2023. Z obsahu ústavnej sťažnosti je zrejmé, že napádajú závery uznesenia krajskej prokuratúry, v nadväznosti na čo ústavný súd ustálil predmet predbežného prerokovania tak, ako je uvedené v záhlaví tohto uznesenia (s poukazom na závery sp. zn. 514/2020 z 18. novembra 2020, č. 84/2020 ZNaU).

11. Prezumpcia nevinu je dôležitým ústavnoprávnym princípom (porov. Spolkový ústavný súd 2 BvR 2628/10, 2 BvR 2155/11, 2 BvR 2883/10), ktorý vládne trestnému konaniu a ktorý z ústavnoprávneho hľadiska tiež znamená, že s obvineným sa jedná ako so subjektom, a nie ako s objektom. Mocenské authority nemajú sugerovať myšlienku, že obvinená osoba je vinná, bez toho, aby predchádzalo zákonné zistenie jej zavinenia (Sudre, F. Mezinárodní a evropské právo lidských práv, Brno. 1997, s. 180). Zmyslom prezumpcie nevinu je vytvárať konštruktívny tlak

na autority trestného procesu k riadnemu a objektívnemu výkonu trestnej spravodlivosti a v podstate vyhnutiu sa justičným omylom (m. m. I. ÚS 263/2021).

12. Ústavný súd v náleze č. k. III. ÚS 83/01-85 z 24. januára 2002, na ktorý poukazujú aj sťažovatelia v ústavnej sťažnosti, rozhodoval o podnete obvineného exekútora, ktorý sa sťažoval na skutočnosť, že boli zverejnené podrobné informácie o jeho trestnej veci, a to spôsobom, z ktorého vyplývalo konštatovanie viny sťažovateľa. Ústavný súd v náleze, v ktorom podnetu nevyhovel, dôkladne vysvetlil základné štandardy prezumpcie neviny, resp. externého pôsobenia autorít trestného procesu. Stanovil, že prezumpcia neviny sa neobmedzuje len na trestné konanie, v ktorom sa má rozhodnúť o vine toho, proti komu sa konanie vedie, ale má aj širší dosah (PL. ÚS 12/98). Rešpektovanie tohto princípu má zabezpečiť nielen súd v súdnom konaní, kde sa rozhoduje o vine, ale aj iné orgány činné v trestnom konaní, ktoré pôsobia v predsúdnom štádiu, tzv. prípravnom konaní, teda prokurátor, vyšetrovateľ a policajný orgán. Ústavný súd taktiež stanovil, že skutočnosť, či namietané výroky úradnej osoby porušujú prezumpciu neviny, má byť posudzovaná v kontexte osobitných okolností, za akých boli tieto výroky urobené (Daktaras v. Litva, § 43; Adolf v. Rakúsko, rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva z 26. 3. 1982, séria A, č. 49, § 36 – § 41).

13. V právnych vetách nálezu č. k. III. ÚS 83/01-85 z 24. januára 2002 ústavný súd uviedol: (a) Samotné tvrdenia orgánov činných v trestnom konaní o spáchaní trestného činu obvineným nie sú zásahom do prezumpcie neviny, pokiaľ sú vyslovené s výhradami, ktoré odôvodňujú postavenie jednotlivých orgánov činných v trestnom konaní, a tiež štádium trestného konania. (b) Prezumpciu neviny porušujú výroky orgánov činných v trestnom konaní o obvinenom zverejnené v masmédiách, ktoré vyjadrujú názor, že tento je vinný, pričom jeho vinu ešte nevyslovil právoplatným odsudzujúcim rozsudkom súd. Prezumpciu neviny neporušujú také výroky, ktoré len vyjadrujú stav podozrenia zo spáchania trestného činu (č. 9/2002 ZNaU). Nález č. k. III. ÚS 83/01-85 z 24. januára 2002 sa týkal širšieho poňatia prezumpcie neviny.

14. V zmysle právneho názoru, že prezumpcia neviny sa neobmedzuje len na trestné konanie, v ktorom sa má rozhodnúť o vine toho, proti komu sa konanie vedie, ale má aj širší dosah, je možné uviesť, že rešpektovanie tohto princípu má zabezpečiť nielen súd v súdnom konaní, kde sa rozhoduje o vine, ale aj iné orgány činné v trestnom konaní, ktoré pôsobia v predsúdnom štádiu, tzv. prípravnom konaní. Aj nevhodné výroky orgánov prípravného trestného konania, ktoré by sa v podstate rovnali vysloveniu viny trestne stíhanej osoby, by mohli porušiť prezumpciu neviny, a to najmä vtedy, pokiaľ by napr. podnietili verejnosť uveriť, že trestne stíhaná osoba je vinná, a prejudikovali by hodnotenie faktov kompetentným súdom (III. ÚS 116/01).

15. Z vývoja judikatúry tak možno odvodiť, že prezumpcia neviny viaže aj prokuratúru. Ďalej je veľmi dôležité (ako už bolo uvedené, pozn.), aký je celkový kontext výrokov a aká je ich štruktúra a razancia.

16. Predbežne prerokúvaná ústavná sťažnosť sa dotýka viac užšieho poňatia prezumpcie neviny, teda samotného vnútorného priebehu trestného procesu.

17. Ústavný súd vníma citlivosť prezumpcie neviny, avšak nie je adekvátne odčleniť časť uznesenia prokurátora a ponechať bez povšimnutia jeho zostávajúci obsah, a tiež samotný kontext. Prvé tri sťažovateľom namietané vyjadrenia prokurátora sa nachádzajú na strane 7 a 8 uznesenia krajskej

boli popísané (bod 17 až 19 tohto vyjadrenia, pozn.) vyjadrenia prokurátora vyslovené s výhradami, ktoré odôvodňovali štádium trestného konania, prípadne vyjadrovali stav podozrenia zo spáchania trestného činu, pričom pre ich posúdenie bolo nevyhnutné vychádzať z celkového kontextu uznesenia krajskej prokuratúry. Ústavný súd uzatvára, že v dotknutej veci, berúc do úvahy všetky popísané skutočnosti (vrátane štádia trestného konania a štruktúry uznesenia krajskej prokuratúry, ako aj razancie vyjadrení), nie sú tvrdenia orgánov činných v trestnom konaní spôsobilé zasiahnuť do prezumpcie nevinu. Považuje však za nevyhnutné akcentovať, že v okolnostiach dotknutej veci ide o tenkú hranicu medzi udržateľnosťou sťažovateľmi namietaných vyjadrení a porušením práva na prezumpciu nevinu, v dôsledku čoho vyzýva orgány činné v trestnom konaní na dôsledné dodržiavanie pertraktovanej zásady.

22. Keďže ústavný súd dospel k záveru, že v sťažovateľmi namietaných prípadoch išlo o výroky prokurátora neporušujúce prezumpciu nevinu sťažovateľov, rozhodol, že ich práva podľa čl. 50 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 2 dohovoru porušené neboli. Z uvedených dôvodov odmietol ich ústavnú sťažnosť podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti.

23. Keďže ústavná sťažnosť bola ako celok odmietnutá, rozhodovanie o ďalších návrhoch sťažovateľov stratilo opodstatnenie, a preto sa nimi ústavný súd už nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Bratislave (detašované pracovisko) 1. februára 2024

Miloš Maďar
predseda senátu